

Biskop Tor Singsaas, Visitas i Steinkjer og Egge sokn 25.11. - 30.11.2014

Visitasforedrag søndag 30.11.2014

Takk for gode og inspirerende dager under visitasen i Steinkjer og Egge menigheter.

Gud har sendt med ethvert menneske «en hellighet» som beskyttelse i livet. Vi møter den hos hverandre når vi står ansikt til ansikt. Da fornemmer vi «Den annen» bak hverandres øyne som utfordrer oss til å møte hverandre med varsomhet, respekt og positiv nysgjerrighet og slik bli medmennesker for hverandre.

Jesus Kristus viste oss dette. Han levde det ut overfor de mennesker han møtte. Jesus var et «hverdagsmenneske», Guds Sønn som var nær, og som er nær midt i livene våre. Det hører vi om i alle fortellingene om ham. De må vi gjenta og gjenta. De må alle glemmes. Enhver ny generasjon må bli kjent med Jesus gjennom fortellingene om ham. Det har vi voksne et ansvar for. Vi må alle bli «fortellere» av Jesusfortellingene!

Vi møter hverandres «hellighet» til hverdags, - midt i det alminnelige,- «det hellige» er skjult i det alminnelige.

Vi må gi oss tid hos hverandre for å få øye på dette, «bli ei stund» hos den andre. Ikke haste videre. Vi må ha stillhet til å lytte etter dette i vårt eget liv, - at Gud, vår skaper hvisker inn i være liv;

- « - ikke glem kjærligheten, - ikke glem kjærligheten, - jeg har skapt deg i kjærlighet, - og jeg elsker deg gjennom alt».

Kirkene våre

I dag er det en stigende oppmerksomhet omkring «helligstedene». Kirkene er i ferd med å få en sterkere plass hos mange. Kirkehusene er «annerledes-steder» hvor vi får møte andre sider ved oss selv. «Helligheten» i rommet samtaler med «helligheten» i oss selv.

Steinkjer kirke er «den andre katedralen» i Nidaros bispedømme, - den moderne katedralen, - også kalt «Weidemann-katedralen» etter Jakob Weidemanns vidunderlige vakre og fargerike glassmalerier. Den er 50 år neste år. Den pryder forsiden til Nidaros bispedømmes bok utgitt i forbindelse med Grunnlovsjubileet i 2014.

Steinkjer menighet har et sterkt og lykkelig forhold til kirka si. Det forstår jeg så inderlig godt. For den er unik. Menighetsrådet har sammen med Steinkjer kommune en bevissthet om å synliggjøre denne vakre og usedvanlige kirka enda mer. Det er alt stor oppmerksomhet omkring «Weidemann-katedralen». Helt spesielt er det å være i dette rommet med de fargeskjønne glassmalerier, - med Sivert Donnali's Kristuskrusifiks som et mørkt og rystende brennpunkt som gjør katedralen til bærer av de store, sanne og dype motsetninger i livet, og det kristne budskapet. En lysets og skjønnhetens katedral, - men med et troverdig tegn på smerten og lidelsen i tilværelsen.

Her er et rikt gudstjenesteliv. Takk til prester, kantorer, andre ansatte og frivillige for alt det arbeid dere legger ned for at dette rommet skal fylles med lovsangen til Gud, - men og med klagesang når det er dager og tider for det.

Steinkjer menighetsråd har et ønske om en mer åpen kirke. Og dere har gjort meget gode erfaringer allerede med en åpen kirke i tilknytning til de store festdagene i mai.

Det er i dag jevnt over en større mobilitet blant mennesker som følge av en stadig større urbanisering. Folk er mer «grenseløse». En knytter seg ikke så sterkt til lokalsamfunn og grendelag. Dette er foreløpig en «gryende» tendens her på Innherred. I utkantene i Steinkjer kommune, i Beitstad, Kvam, Henning og Ogndal er fortsatt den gode gamle dugnads- og frivillighetskulturen høyst oppgående og livskraftig, - denne levemåten gjør lokalsamfunnet helt spesielt bærekraftig. Sikkert også i de mer bynære områdene som omfattes av Steinkjer og Egge sokn. Men her etterspør nok flere tilbud til egne behov i livet, som ikke uten videre faller innenfor det tradisjonelle menighets- og kirkeliv slik vi er vant til å tenke det. Dette knyttes gjerne til «helligstedet», - kirkehuset, - hva som finnes av tilbud her.

Vi drøftet i det felles menighetsrådsmøte med Egge og Steinkjer hva de to menighetene kan samarbeide om, og på hvilken måte Steinkjer kirke og Egge kirke kan utfylle hverandre. Disse to kirkene er så forskjellige at de i fellesskap kan «avlaste» hverandre og komplettere hverandre. Noe lignende er gjort med Nidaros domkirke og Våre Frue kirke i Trondheim, - uten at det skal kopieres her. For Trondheim sentrum er nok i en annen situasjon enn Steinkjer. Men med de nye trosopplæringstiltak, og med utfordringer innenfor diakonien skulle det ligge godt til rette for et tettere samarbeid, - og likeså innenfor det kirkemusikalske området. En er alt i gang. Men her ligger gode muligheter for en videreutvikling.

Jeg vil i tillegg driste meg til å navne en tredje kirke, - middelalderkirka på Mære som med sin beliggenhet og skjønnhet og rike historie kan tenkes å få en oppgave i helheten. Det er alt lagt en forbindelse mellom Mære kirke og Steinkjer kirke med Maria på Mære som har gitt sin vakre «blåfarge» til Steinkjer kirkes glassmalerier. For blåfargen er etter tradisjonen «Marias farge». Jakob Weidemann var seg bevisst denne tradisjonen og forbindelsen da skapte de unike blåfargene i Steinkjer kirke. Slik gjorde han denne nye kirken til en «Maria-katedral»?

Egge kirke har en unik beliggenhet i et «tungt» historisk område med «Olve og Sigrid» på Egge. Hvordan løfte dette mer fram? For Egge er vel blitt liggende noe i skyggen av Stiklestad? Nå er det vel ikke enkelt å gjøre noe med det, - og vi skal heller ikke tenke og fokusere på denne måten. Her ligger muligheter som ikke trenger impulser utenfra for å få kraft og motivasjon. I Vera Henriksens trilogi «Sølvhammeren – Jærtegn og Helgenkongen» er fremragende diktning knyttet til Egge og Innherred som det kunne være spennende å gjøre mer ut av. Jeg hadde en kronikk i Trønder-Avisa for noen år siden om nettopp dette, etter en leseopplevelse fra Vera Henriksens bøker. Disse bøkene ga meg et inspirerende møte med den rike historie her. Er det mulig å få til en historisk og aktuell samtale mellom Egge og Stiklestad? Her kan det og ligge en mulighet for samarbeid mellom kirke og kommune om Egge, slik som i Verdal om Stiklestad?

Hva kan Mære/Egge/Steinkjer kirker tilføre helheten dersom de får anledning til å konsentrere seg om sitt spesielle særpreg som kirker og «katedral»? Dette krever gjennomtenkning og planlegging som involverer det enkelte menighetsråd og fellesrådet. Dette vil måtte ta tid, - men tenk over dette?

Dette som innledende refleksjoner.

Jeg vil videre i visitasforedraget komme bare inn på noen synlige trekk under visitasen. Referatet vil på flere områder supplere og komplettere visitasforedraget. Foredrag og referat vil således utgjøre en helhet.

Rapporter

Til visitasen er det utarbeidet tre rapporter. En fra prost Gustav Danielsen, - en ført i pennen av sokneprest Harald Nordtug Tveit på vegne av menighetsrådene, og en fra kirkeverge Magne Emberland på vegne av Steinkjer kirkelig fellesråd. Dette er fyldige og gode rapporter som gir god oversikt over menighetsarbeid, kirker og kirkegårder. De forteller om et rikt og levende menighetsliv, - om kirker og kirkegårder som gjennomgående er i god forfatning, men som likevel har ulike større vedlikeholdsbehov i tida som kommer.

Disse rapportene har vært utgangspunkt for vårt arbeid under visitasen. Alle disse blir vedlagt protokollen, som også danner grunnlag for oppfølginga etter visitasen. Rapportene vil være viktige arbeidsredskap for menighetsrådene i det videre arbeid framover. De tegner et godt bilde av situasjonen i dag, samt ser framover mht rådenes arbeid.

Møte med menighetsrådene

Lederne i menighetsrådene holdt innledninger; Arild Schei, Egge menighetsråd og Stein Egil Krogstad, Steinkjer menighetsråd.

Det er gledelig å høre om et rikt arbeid i begge menighetene, samtidig som det er en utålmodighet i å komme videre, og nå lengre ut.

Dåp – konfirmasjon - trosopplæring

Først vil jeg fremholde at begge menighetsrådene uttrykker at de setter stor pris på et meget godt konfirmantarbeid. Prester og kateket legger ned et stort arbeid med konfirmantene. Steinkjer har alltid hatt et godt rykte for sitt gode og rike konfirmantarbeid, langt ut over prostiets grenser. Steinkjer og Egge har et svært variert konfirmanttilbud som virker attraktivt på 14-åringene slik at vi har en høy konfirmantprosent blant de unge i Steinkjer/Egge. Da handler det om at arbeidet blant konfirmantene har en høy troverdighet hos aldersgruppen selv. Takk til prestene og kateket som her står i et svært krevende arbeid. Det gir kirka stor troverdighet i at vi faktisk legger ned så mye krefter i å være tilstede i unges liv, - kanskje i den perioden i livet som kan oppleves som mest krevende og uforutsigbar. 14-åringen trenger trygge voksne rundt seg når han og hun møter identitetsutfordringen som sterkest i livet.

Menighetsrådene uttrykte også glede over en god oppstart på trosopplæringsarbeidet. Det er et stort frivillighets- og dugnadsarbeid i menighetene som en vil nyte godt av videre, ikke minst knyttet til trosopplæringen.

Prestene har lenge drevet et godt og bærekraftig dåpsopplæringsarbeid knyttet til sitt ansvar for forvaltningen av dåpens sakrament. Men det er opplagt at de ytterligere trosopplæringstiltak som nå utvikles og settes i verk i menighetene som følge av trosopplæringsmidlene som er tilført, vil være et vesentlig bidrag til prestenes dåpspraksis og menighetenes ansvar for opplæring i den kristne tro.

Menighetsfellesskap

Steinkjer menighet melder i tillegg til det ovenfor nevnt felles for menighetene, at de er takknemlig for det betydelige arbeid som medlemmene i menighetsrådet nedlegger. En ønsker seg et sterkere menighetsfellesskap, og flere engasjerte i utvalgsarbeid. I dette ser vi en felles utfordring over store deler av bispedømmet som kan henge sammen med et «fritidssamfunn» hvor enkeltmennesker, også aktive menighetslemmer, ønsker å ha en frihet i forhold til å ta forpliktende ansvar for menighetens fellesskap. Dette må vi arbeide langt mer bevisst og planmessig med på bispedømmeplan.

Diakonstilling

Begge menighetene ser behov for en felles diakon. En vil i samarbeid med Steinkjer kommune forsøke å skaffe 50% lønnsmidler, som gjør det mulig for Steinkjer å komme i betraktning for tildeling av diakon, hvor 50% statlige lønnsmidler fra bispedømmet vil utgjøre den andre halvparten av stillingen. Det kan være på sin plass å utrede hvilken profil en diakonstilling skal ha? Vil Samhandlingsreformen gi noen retning? - arbeid med barn, ungdom, risikoutsatte, - eldre, osv.

Det ble uttrykt en felles tilfredshet over et godt menighetsblad som når langt ut i lokalsamfunnet.

Egge menighetsråd melder også at det er behov for å arbeide med restaurering/nybygg av orgel i Egge kirke.

Gudstjenesten

Vi samtalte om gudstjenesten. Det er et rikt gudstjenesteliv i menighetene hvor prester, kantorer, andre ansatte og frivillige legger ned et stort arbeid, som allerede nevnt. En har arbeidet aktivt med den nye gudstjenesteordningen.

Jeg vil her gi noen tanker om hvor viktig gudstjenesten er i menighetens liv.

Gudstjenesten er selveste pulsslaget i menighetens liv.

Når vi er samlet om Ord og sakrament i gudstjenesten, er Gud midt i mellom oss, i Ordet, dåpen og nattverden. Det er Gud, i Jesus Kristus, som skaper kirka. Alt han eier og har, har han med seg.

Det er ikke kvaliteten på oss mennesker som avgjør om vi er en rett menighet eller ikke. For alt avhenger alene på Jesus Kristus. Når Han er her, og vi er samlet om ham, da er vi en sann kirke.

Derfor er gudstjenesten umistelig for oss.

Den er det viktigste i menighetens liv.

Her samles alle, uansett hvem vi er, hva vi har gjort, hva vi måtte mene. Dette er et fellesskap som er samlet omkring Kristus. Han forener oss.

Gudstjenestesøkningen er for tiden en stor utfordring for alle bispedømmets menigheter.

I menighetene i Steinkjer og Egge søker folk til kirka når de har en grunn. Når det er dåp, konfirmasjon, vigsel, begravelse, så kommer folk. Likeså i julehøytida, og når det er konfirmasjon.

Kirka betyr mye for folk. Vi merker det når vi står ved livets korsveier. Det må markeres. Da har kirka en selvsagt plass.

Trosopplæring og gudstjeneste hører sammen. Her ligger muligheter til å møte barn og voksne på nye måter.

Vi utfordres, ja jeg utfordrer dere i menighetsrådene til å samtale om gudstjenesten, nettopp for å høyne bevisstheten om den. Vi må snakke gudstjenesten fram, - ikke ned. Hvor ofte dveler vi det som var bra, og som det er all grunn til å feste seg ved og glede seg over? Selvsagt kan det meste gjøres bedre, - Men det gjør noe med oss selv hvordan vi omtaler hverandre, - slik også med gudstjenesten. Nå ønsker jeg slettes ikke en ukritisk holdning. Vi skal være kvalitativt bevisst også når det gjelder gudstjenesten. Men vi skal ha kontakt med at det er utrolig viktig for de som arbeider med

gudstjenesten å få oppmuntringer og støtte. For det er så inspirerende med tanke på det å fortsette og planlegge neste gudstjeneste.

Nidaros bispedømme har hatt en bekymringsfull nedgang i gudstjenestebesøket, nærmere 10 % på ca. 10 år. Det kan ikke fortsette slik. Dette må vi finne ut av. Derfor har jeg tatt initiativ til at vi går grundig inn i dette, og med åpenhet og ærlighet ser hva grunnene er, og så prøve å gjøre noe med det.

Vi har nettopp avsluttet en undersøkelse om gudstjenesten. Under overskriften «sammen om gudstjenesten» er folk invitert til å si hva de opplever som en god gudstjeneste. Hva betyr den? Hva vil de eventuelt ha forandring på?

Jeg utfordrer derfor menighetsrådet til regelmessig å drøfte disse spørsmålene. Det handler om konstant å fokusere på gudstjenesten som det viktigste i menighetens liv.

Det nye nå er at menighetsrådene har et hovedansvar for gudstjenestelivet. Prestens rolle er noe endret. Det er ikke lenger i samme grad «prestens gudstjeneste» slik vi var vant til å tenke før, men menighetsrådet er i mye større grad ansvarlig.

Det skal bli spennende å se om vi lykkes med å få økt gudstjenestebesøk. For vi har verdens viktigste budskap å meddele; *«Han som har skapt deg, elsker deg over alt, og han har gitt sitt liv for at du skal leve i frihet og glede.»*

Oppslutning om dåpen

Det er en stigende tendens til at barn av foreldre som er kirkemedlemmer, ikke døpes. Dette er bekymringsfullt. Vi arbeider nå intens for å finne grunnene til dette, og å snu denne utviklingen. Vi maktet å snu trenden med en synkende andel konfirmanter på 1980-tallet, og vi ønsker selvsagt det samme med dåpsprosenten nå. Vi ser at det er en klar sammenheng mellom kvaliteten på vårt arbeid og den relevans kirken makter å ha i livene til folk. Vi søker dit vi erfarer vi blir tatt på alvor. Tiden er nok over for Den norske kirke som majoritetskirka hvor mennesker kom av «gammel vane» og «ubevisst tradisjon». Vi utfordres til en oppsøkende tjeneste som legger vekt på medmenneskelighet og troverdig nærvær like mye til hverdags som til fest.

Jeg opplevde at prester og menighetsråd i Steinkjer og Egge er dypt engasjerte i disse problemstillingene vår kirke står overfor akkurat nå.

Kirkemusikken - orgelelever

Steinkjer kirke har et unikt kirkemusikalsk arbeid, - blant de rikeste i Nidaros bispedømme. Orgelelevene til kantor Kristin Eek er noe helt spesielt, og som det er på sin plass å vie oppmerksomhet. Hun har fått dette undervisningsoppdraget inn i sin stilling som kantor. Dette vil jeg berømme, - en idè å ta med seg videre. Rekrutteringsutfordringen i vår kirke mht organister og kantorer er så betydelig og bekymringsfull, at vi må arbeide langt mer alvorlig og planmessig enn det vi hittil har gjort. Derfor vil det være svært gledelig om våre kantorer og organister blir aktivt deltagende i å undervise unge mennesker i orgelspill og kirkemusikalsk virksomhet slik vi er blitt vitne til her i Steinkjer. Rekrutteringen må begynne på lokalplanet med tilbud og utfordring allerede før en fyller 10 år. Det må være spennende å få prøve seg på orgelkrakken og spillepulten lenge før du når ned til pedalene med beina, - du får en spesialkonstruert innretning for å spille de «dype toner». Gratulerer med dette! Tenk å få tilgang på dette mysterium av et instrument, «instrumentenes dronning» allerede mens du er «en liten kropp». Det er å vise stor tillit til unge mennesker.

Takk også til menighetsråd og fellesråd for dette. Her bidrar dere til rekruttering til en særdeles viktig stilling hele vår kirke.

Møte med ansatte

Vi hadde møte med de ansatte. Det er et av visitasens mest betydningsfulle møter. De ansatte er menighetens viktigste ressurs. De må vi ta godt vare på.

God kommunikasjon, gjensidig informasjon og gjennomsiktighet er grunnleggende for godt medarbeiderskap i menigheten.

Menighetene har en god og kompetent stab som viser arbeidsglede, samarbeidsevne og raushet.

Stabsmøtet skal være regelmessig. Det er viktig. Stabsmøtet er i stor grad viet dagens og ukens planlegging og samhandling. Men stabsmøtet egner seg ikke til alt. Jeg utfordrer ledelsen til å finne i tillegg andre møteformer som sikrer god faglig samarbeid og kommunikasjon, som bla ivaretar behovet for faglig og tverrfaglig fordypning mellom medarbeiderne.

Videre vil jeg påpeke at alle tilsatte skal ha en årlig medarbeidersamtale med sin daglige leder.

Møte med skoler

Vi har hatt varierte og utfordrende møter med skolene. Relasjonen til skolene er god og tillitsfull. Prester, kateket, kantorer blir sett på som viktige ressurspersoner i religiøse og etiske spørsmål som skolene må involvere seg i. Vi møtte elever på Egge ungdomsskole og Steinkjer videregående skole. Alle møtene var nærgående på viktige spørsmål for elevene og skolesamfunnene. Vi befattet oss med verdispørsmål som fyller skolehverdagen for den enkelte elev og lærer.

Jeg viser til referatet mht flere detaljer.

Innvandrerne

Takk for et særdeles sterkt møte med innvandrerne som har funnet sitt hjem i Steinkjer menighet. Møtet ble innledet med et oppkall på skype med Hakim, som etter å ha bodd 5 år i Steinkjer og som snakker flyende norsk er blitt utvist tilbake til Afghanistan. Vi er dypt bekymret og provosert over den behandling konvertitter blir behandlet på i Norge for tiden. Takk for den våkenhet Steinkjer menighet med prester og frivillige viser overfor trossøsken og medmennesker. Vi må protestere overfor våre myndigheter over den behandling de får i vårt land, og den livsfare de blir utsatt for ved å bli sendt tilbake til land som ikke aksepterer at mennesker har gått over til den kristne tro.

Takk til Harald prest og dere andre som er dypt engasjert i innvandrernes livssituasjon. Dere gjør vår kirke til en troverdig forvalter av evangeliets budskap.

Møte med kommunen

Jeg vil takke for møtet med ordfører og kommuneadministrasjonen. Det er et meget godt samarbeid mellom kirke og kommune i Steinkjer. Kommunen bidrar med betydelig midler til vedlikehold og restaurering av kirkene, nå sist til jubilerende Skei kirke, og Steinkjer kirke som jubilerer i mars 2015. Deretter står Beitstad kirke for tur. Det er viktig å påpeke at kirkene er vårt samfunns eneste historiske bygg. Her finner vi sporene etter de som har bodd og virket før oss. Det er uendelig viktig

at disse byggene blir godt tatt vare på. Det er et felles ansvar for hele samfunnet vårt, selv om det er menigheten som står som formell eier av disse unike skattene våre. Derfor er det så tilfredsstillende å merke at Steinkjer kommune har sett dette ansvaret og følger det opp på en god måte i samarbeid med Steinkjer kirkelige fellesråd.

Jeg viser for øvrig til referatet som går nærmere inn på spørsmål omkring budsjett rutiner og samarbeidsrelasjoner mellom kommune og fellesråd.

Takk

Takk for en god visitas med stor gjestfrihet. Stor takk til sokneprest Harald Nordtug Tveit for et godt forberedt, variert og godt gjennomført program. Likeledes takk til kirkelig fellesråd v/ kirkeverge Magne Emberland og sin leder, samt de to menighetsråd med sine ledere.

Takk til alle for det viktige arbeid dere nedlegger i menighetene, både ansatte, menighetsrådmedlemmer og frivillige.

Takk for alle samlingene underveis i visitasen. Noen få nevnt i korthet:

- En fin lysmesse i Egge kirke, med konfirmantene, ledet av kateket Anne Beate Leivann og prestevikar Tord Thuen.
- En flott salme- og kulturkveld i Steinkjer kirke og ellers kirkemusikalsk virke under gudstjenestene under ledelse av kantorene Kristin Eek og Rudolf de Beer.
- En takk også for den fine visitasgudstjenesten her i dag.
- Takk for et sterkt møte med innvandrere i Steinkjer kirke. Et meget troverdig arbeid og engasjement i menigheten.
- Takk til Steinkjer kommune for positiv samarbeid og inkludering av kirken i samfunnet.
- Takk for stor gjestfrihet under visitasen. Overalt har vi møtt åpne dører, hos den kommunale ledelse, i skolene, i sykehjem og hos folk flest.
- Takk til prost Gustav Danielsen for godt medarbeiderskap og følge under visitasen.
- Takk også til Søren Hjorth som fører referat og protokoll, for god støtte under de mange møtene underveis i visitasen.

Gud velsigne Egge og Steinkjer menigheter.

